

7516, D. P. f. 8. list

78
1870

Mladenček

Dominik Savio,

gojenec v vstavi sv. Frančiška Salezija
v Torinu.

V laškem jeziku spisal 1866 duhoven Janez Bosko,
vodnik tega vstava.

Slovensko vravnal

L. Jeran,

duhoven ljubljanske škofije.

Založila in na svitlo dala

KATOLIŠKA DRUŽBA ZA KRANJSKO.

Zvezek 1. Cena 10 kr.

Na svitlo dan mesca rožnika 1870.

Z dovoljenjem Vis. čast. škofijstva ljubljanskega.

Natisnila R. Eger v Ljubljani.

Y Y O D.

Preljuba slovenska mladina!

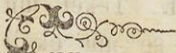
Ta mala knjižica je pisana za-te. Tebi naj bode posvečen prvi sad cele verste podučljivih knjižic, ki jih ima katoliška družba dajati na svitlo. Dogodba z Dominikom je vse skozi resnična in nič ni izmišljenega. Godila se je na Laškem blizo vélikega mesta Torina, in nekoliko obkrajšano imaš tukaj poslovenjeno iz italijanskega jezika. Tako lepo življenje, kakor je bilo Dominikovo, mora vsako le nekoliko blago serce giniti, — kaj bi ne tvojega mehkega serčica, preljuba slovenska mladina! Če pa najdete lepih in posnemljivih reči v Dominikovem življenji, recite s sv. Avguštinom: „Ako je uni premagal, zakaj bi tudi jaz ne“. Ako se vam nalletí celo na čuda vredne dogodbe, naj vam nikakor ne bode zadosti, da bi rekli: to je lepo, to mi je všeč. Recite mar: prizadeval si bom to storiti, kar mi je tako drago in ljubo mojemu sercu, kadar berem pri družih. Bog razsvitli um, vam dragi mladenči, vam za dušno lepoto vnetim deklicam, in vsim, ki bodo to knjižico čitali, da bi prav dobro spoznali, kako prelepa rožica je bil Dominik, ter tudi sami bili rožice — njemu podobne.

Vravnatelj.

030007255

Poglavje I.

*Dominikova domačija. — Lastnija tega mladenčka. —
Perve cvetke čednosti.*

 V Rivi, ne daleč od Torina na Laškem, je bil Dominik rojen 2. malega travna 1842. Dragotin Savio, kovač, mu je bil oče, in mati njegova Brigida. Stanovala sta malo poprej v Novem gradu d'Asti, kamor sta se zopet vernila, ko je mali Dominik imel dve leti, in stanovala sta v teržiču Muriialdu.

Vse skerbi staršev so bile na to obrnjene, da bi bil Dominik keršansko odrejen. Imel je deček že prirojeno dobro lastnijo, serce kakor prav stvarjeno za čednost. Naučil se je s prečudno lahkoto jutranje in večerne molitve, in že s štirimi leti je vse sam molil. Tudi že v ti starosti, ko otroci radi vsi vetrasti krog letajo, se je on povsod in vse skozi deržal svoje matere. In če se je katerikrat od nje odmaknil, se je zgodilo le zato, da je ložej sam zase pokleknul v kak kotiček in molil čez dan.

Starši terdijo, da od naj nežniše starosti jih Dominik ni prav nič žalil, akoravno sicer dečki v tej dobi nespremišljenosti materam veden nepokoj in terpljenje delajo. To je starost, v kateri hočejo

vse viditi, vse v roke vzeti in še zlasti poškodovati. Ne le, da je Dominik rad vbogal, gledal je tudi starše prehiteti s tim, kar je vedil, da jim veselje dela.

Kaj posebnega je bilo to, kako ljubeznjivo je ta otrok sprejemal svojega očeta, kedar je o večerih svojega dnevnega dela domú prihajal. Tékel mu je naproti, ga prijel za roko, včasih se mu okoli vratú oklenil, rekel je: preljubi ata, oh kako ste trudni, jelite? Vi toliko delate za mene; jaz pa nisem za drugjega, kakor da vam težave delam; prosil bom za vas dobrotljivega Boga, da vas ohrani zdrave, mene pa storí, da bom priden in vbogljiv. Tako govoré je šel z očetom proti domu; doma mu je prinesel stol ali primaknil klopico, da se je vsedel; delal mu je tovaršijo, pa stregel in priljubkoval se mu, kar je le mogel. Pravil je oče, da to mu je bilo prijetno hladilo v njegovem trudu in natezanji; vselej je torej nesterpljivo čakal, ko mu je bilo domu iti, ker prav posebno drag mu je bil mali Dominik.

Pri Dominiku je pobožnost hitreje napredovala kakor pa njegova starost.

Še le štiriletnega ni bilo več treba opominjati, da naj moli zjutraj ali zvečer, pred jedjó in po jedi, pa angelovo češenje. Celo sam je druge opomnil, da naj molijo, ko bi bil kateri domá to pozabil.

Pripetilo se je neki dan, da se razmislijo njegovi rodovinci v nekem šumu in začno obedovati, ne da bi bili poprej molili. Ata, ata! kliče pazljivi Dominik, nismo še molili, da bi nam Bog jedí

blagoslovil. Zdajci se pokriža in jim moli navadno molitev.

Drugi pot se spravi tujec k jedi, ki je bil v hišo sprejēt, in ne da bi pokazal kako znamenje, da je kristjan, kar jesti začne. Dominik si ne upa opominjati ga, umakne se užaljen na stran v kot. Prašajo ga potlej rodovinci, čimu je to storil, in odgovoril je: nisem se prederznil sesti k mizi s takim, ki gre tako jēt kakor živina.

Poglavje II.

Lepo obnašanje Dominikovo v Murialdu. — Zlati zgleđi čednosti.

Povedati imam reči, ki bi se komaj verjele, ako bi ne bil čisto zanesljiv, kdor jih je pravil. Duhovni pastir v Murialdu je pripovedoval o tem svojem dragem gojencu veliko lepega.

Pravi pa: „Perve dni, ko sem prišel v teržič Murialdo, sem pogosto vidil otročiča kacih pet let, ki je z materjo hodil v cerkev. Njegovo jasno obličje, njegova spodobnost, njegova pobožna obnaša je budila zgledovanje pri meni in pri družih. Kaj mično je bilo viditi, kadar je prišel do cerkve in jo je našel zaperto. Kratko in malo ni sem ter tje švigal in kričal sam ali z drugimi, kakor delajo dečki v teh letih; šel je in s priklonjeno glavico je na prag pokleknil, nedolžne ročice na persih pred seboj sklenil, in molil goreče, dokler se ni cerkev

odperla. In še to, da včasi je bilo blatno, je snežilo ali dežilo; on pa se ni za nič zmenil, pokleknil je vse enako in molil. Zavzetega in ginjenega me je gnalo usmiljenje, radovednost, ter sem hotel viditi, kdo je ta deček, ki sem ga občudoval, — in zvedil sem, da je sinček kovača Dragotina Savia.“

Pripoveduje tudi duhoven, kako priljuden je bil ta otrok do njega; že od deleč je pokazal vesel obrazek, kadar ga je na poti srečal, in prav z angelskim obličjem ga je pozdravil. (Tukaj moram pristaviti, da je znamenje divjačnosti in zanemarjenosti ter sploh slabe odreje ali pa napuha in ošabnosti, ako že celo otrok opušča duhovne pozdravljati in sploh ljudém po njih stanovih spodobno spoštovanje skazovati. Spoštuj cerkev in duhovne, spoštuj višji in starost, da se ti bo dobro godilo! Ne pozabi tega nauka, otrok, ki to bereš.) Začel je Dominik v šolo hoditi in prav dobro se mu je učenje obnašalo, ker je bil bistre glave in priden, ter je hitro naprédoval. Primoran pa je bil tako priti tudi skupaj s prepirljivimi in razposajenimi mladenči; ali ni ga bilo viditi, da bi se bil z njimi prepiral. Če pa se je primerilo kako sporékanje, je poterpežljivo prenašal zmerjanje tovaršev, in urno je šel od njih. Tudi ne pomni duhoven, da bi ga bil kdaj vidil pri nevarnih igračah z drugimi, ali da bi bil v šoli le kolikaj nepokojin. Mnogi tovarši so ga vabili, da naj gre z njimi zabavljat starejim ljudém, kamnje metat, tuje sadje krast, ali na polji škodo delat; Dominik pa je vedil previdno

pograjati njih počenjanje in se ni hotel vdeleževati.

Že s petim letom se je bil navadil k sv. maši streči, in stregel je prav pobožno. Vsak dan je šel k temu angeljskemu opravilu; če je pa drugi stregel, je Dominik pri sv. maši bil; obnašal se je pa prav spodbudljivo. Tako mlad pa majhen — ni mogel lahko bukev prenašati; bilo je mično viditi ga, kako se je z britkostjo altarju bližal, se na perste vstopil, stegal ročice, kar je mogel, se z vso močjo trudil stojalce (pri nas veči del blazinico) na altarji doseči. Ako mu je duhoven ali drugi hotel naj ljubši postrežbo storiti, mu ni smel mašnih bukev sam prenesti, ampak stojalce toliko primakniti mu, da ga je bil kos prijeti, in potem je sam vesel bukve prenesel na drugo stran.

Pri tako lepih zmožnostih in toliki pobožnosti je bil Dominik tudi zgodaj začel k sv. spovedi hoditi. In ko je pozneje vedil ločiti nebeški kruh od zémeljskega kruha, je bil spušen tudi k sv. Obhajilu. (Opomniti je vendar tukaj potreba, da otrokom po Laškem hitreje pamet dozori, kakor pa pri nas in višej gori po bolj merzlih krajih.)

Poglavje III.

Pervo sv. Obhajilo.

Dominik je bil z vsim okovarjen, kar je treba znati za prvo sv. Obhajilo. Mali katekizem je ves

na pamet znal; imel je jasno znanje o naj svetejšem Zakramentu, in kopernel je pristopiti k Božji mizi. Zaderževala ga je samo njegova mladost, ker po kmetih se otroci navadno ne pušajo k prvemu sv. Obhajilu razun z enajstim ali dvanajstim letom. Dominik je bil še le pri sedmem letu in zraven tega tako majhen, da bi mu jih človek še toliko ne bil prišteval. Duhoven sam si ga ni upal še spustiti in prašal je za svet druge duhovne; ti pa, ko so vidili, kako dobro je podučen in koliko hrepenenje ima do večerje Gospodove, niso nič pomišljevali, da se smé približati k mizi angelski.

Teško je popisati, koliko veselje mu je serce napolnovalo, kadar je toliko veselo in častitljivo novico zvedil. Tekel je domu in povedal s sladko radostjo svoji materi; zdaj je molil, zdaj bral, bival dolgo v cerkvi pred sv. mašo in po maši, in viditi je bilo, kakor bi njegova duša že z angeli v nebesih prebivala. Dan pred sv. Obhajilom je nagovoril svojo mater. Mama, je djal, jutri grem k sv. Obhajilu, — odpustite mi vse, kar sem vas kterikrat žalil; za prihodnje vam obljubim, da bom vse bolj priden; v šoli bom pazljiv, bom vbogljiv, se rad učil, vse z veseljem storil, kar mi bote rekli. Nato se mu je milo storilo in se je jel jokati. Tudi mati, ki ji je vedno le veselje delal, je bila s tim ginjena; komaj se solz ubrani in ga tolaži ter mu reče: Nič ne maraj, ljubi Dominik, vse je odpušeno; prosi Boga da te zmiraj dobrega ohrani, prosi ga tudi zame in za očeta.

V jutro tistega nepozabljivega dné zgodaj vstane, se napravi v naj bolj lepo svojo oblečico, gre k cerkvi, pa jo najde še zaperto. Poklekne na prag, kakor druge krati, in moli dokler ne pridejo še drugi mladenčki, in se cerkev odpre. Med spovedovanjem, pripravljanjem in zahvalo po sv. Obhajilu je preteklo pet ur. Dominik je bil prišel prvi v cerkev, in poslednji je šel iz nje. Ves čas ni več vedil, če je v nebesih ali na zemlji.

Ta dan je bil zanj zmiraj imeniten; imenovati se sme pravi začetek ali raji nadaljevanje tacega življenja, da zamore biti v zgled vsakteremu vernemu kristjanu. Že marsiktere leta pozneje, kadar so mu govor obernili na prvo sv. Obhajilo, mu je še zmiraj zasijalo preživo veselje na obličji. Oh! je večkrat djal, to je bil zame naj lepši dan, to je bil velik dan. Zapisal si je bil nektere opombice, ki jih je zvesto hranil v molitvenih bukvah in jih je velikrat bral. Imel sem jih v rokah, pravi pisavec, in pritaknem jih tukaj, kakor so izvorno priproste zapisane. Te-le so: „Spominiki, ki sem jih storil jest Savio Dominik leta 1849, kadar sem bil prviokrat pri sv. Obhajilu s sedmim letom.

1. „K spovedi bom šel prav velikrat in vselej bom k sv. Obhajilu pristopil, kadar mi bodo spovednik privolili.

2. Praznik bom posvečeval.

3. Moja prijatla bota Jezus in Marija.

4. Če tudi smert, grehov pa ne.“

Te spominike je velikrat ponavljal, bili so kakor vodniki njegovega djanja do konca življenja.

Če bi bil med temi, ki bodo te bukvice brali, kateri taki, ki ima še prvo sv. Obhajilo opraviti, bi mu jaz prav vroče priporočil, da naj si za izgled izvoli mladenčka Dominika. Priporočeno pa bodi z vso gorečnostjo očetom, materam in vsim, ki imajo kako oblast do mladine, naj na to pobožno opravilo stavijo nar večji tehtnost. Bodite prepričani, da prvo sv. Obhajilo je podstava vsega življenja; kaj čudnega bi bilo, da bi se kdo našel, ki je dobro opravil to častitljivo dolžnost, in bi ne nasledovalo potem lepo in čedno življenje. Nasproti pa je na tisuče razuzdanih mladenčev, ki so žalost staršev in vsacega, ki ima z njimi opraviti; ako se pa gre do korenine tega hudega, se spozná, da njih zanikerno obnašanje se je jelo kakor táko razodevati v slabem ali pa nikakoršnem pripravljanji k prvemu sv. Obhajilu. Bolje je prvo sv. Obhajilo odložiti, celo bolje ga ne opraviti, kakor pa slabo ga opraviti.

Poglavje IV.

*Dominik ima daleč v šolo. — Spodbudljiv prigodek. —
Moder odgovor na zanikern svet.*

Dokončal je bil Dominik začetne šole, in treba bi bilo iti naprej z naukom. Pa od kod pomoč, ker so bili starši ubožni? Ako bi bil jaz tiček,

je djal včasi Dominik, hotel bi sferčati zjutraj in popoldne v Novi grad in tako šolski nauk nadaljevati. Bil je pa ta kraj z mestnimi šolami dobro uro oddaljen od Murialda; vender njegova gorečnost je tudi to premagala, in pa toliko ložej ker so starši močno močno želeli, da bi se dalje učil. Ni treba praviti, da Dominik — premérjaje po štirkkrat na dan tako pot — je imel marsikaj terpeti. Nekoliko starikasta oseba vidi neki dan Dominika samega ob dveh popoldne iti v šolo, ko je solnce peklo in kuhalo, da je bilo joj. Kakor bi ga hotla oserčiti, se mu približa in ima z njim ta-le pogovor:

— Ubožček, ali se ne bojiš čisto sam hoditi po ti poti?

— Nisem sam, angelj varh me spremlja po vsih stopinjah.

— Pa saj pot ti v taki vročini mora biti težavna, ker prehoditi jo moraš po štirkkrat na dan!

— Nič ni težavno, nič trudivno, kadar se dela za Gospoda, ki dobro dobro plačuje.

— Kdo je ta gospod?

— Bog stvarnik, kateri plača kozarec vode, ki se dá iz ljubezni do njega.

Oseba je pravila ta pogovor nekterim prijatlom, in sklenila je vselej s pristavkom: mladenček v tako mladih letih, ki pa že take misli ima, bo gotovo še veliko zgledovanje delal v vsakem stanu, kamor se bo podal.

Gredé v šolo in iz šole je bil v veliki nevarnosti za svojo dušo zavolj nekterih tovaršev.

Veliko otrok se v vročih poletnih dnevih hodi kópat — zdaj v luže, zdaj v potoke ali v tonve in enake kraje. Dosti otrok je nečednih in se prav nič ne sramujejo, kar pričo družih slečeni po vodi berlazgajo. Nevarnost je velikrat za telo; kolikrat se sliši, da je otrok ali kdo drugi v vodi se kopaje utonil! Še veliko veči pa je nevarnost za dušo. O koliko mladenčev zastonj in prepozno žaluje zavolj zgubljene nedolžnosti, kterih nesreča od tod izvira, da so se bili začeli hoditi kopati v nevarne kraje!

Tudi nekteri Dominikovi sošolci so imeli to navado. Ne pa dosti, da so sami hodili, hotli so tudi dobrega Dominika seboj vleči, in enkrat so ga bili res speljali. Ko je bil pa opomnjen, da je to hudo, je bil silo žalosten, in nikoli več se ni dal v to spraviti; veliko več je dostikrat obžaloval in objokoval dušno in telesno nevarnost, v katero se je bil podal. Pa še vender sta neki dan ga dva naj bolj razuzdanih in žlobodravih na novo nadlegala in tole govorila:

— Dominik, ali greš z nama, gremo nekam?

— Kam?

— Plavat. —

— O ne! ne grem, nisem v tem vajen, bojim se, bi utonil v vodi.

— Le pojdi le! ne veš, kako je lepo. Kteri gredo v vodo, jim ni nič več vroče; potlej prav dobro jesti diši, in to je zelo zdravo. —

— Ali bojim se, da utonem. —

— Kaj še; ne boj se, midva te bova učila, kolikor bo treba; vidil boš, kako midva delava, in boš ti ravno tako storil, pa je. Boš vidil, tako bova švigala po vodi kakor ribe, in junaško bova skakala v vódo.

— Ali pa ni greh tje hoditi?

— Prav nič ne; sej vsi hodijo. —

— Če vsi hodijo, to še ne kaže, da ni greh.

— Če tudi nočeš iti v vódo, boš pa druge gledal.

— Je že dosti; jaz sem v zadregi, in ne vem, kaj bi rekel.

— Le pojdi, le pojdi: Zanesi se na najino besedo; ni nič hudega, in midva te bova otela iz vsake nevarnosti.

— Preden to storim, kar pravita, bom prosil mater, da mi privolijo; ako mi rečejo: le, bom šel; če ne, pa ne.

— Tiho, bebec; vari vari se tega materi praviti! gotovo ti ne bodo dopustili iti; še našim staršem bodo povedali in gorško nam bodo s šibo prikurili.

— O! če mi mati ne dovolijo, to ravno kaže, da je hudo delo; zato pa res ne grem. Ako pa hočete, da vam prav iz serča govorim, vam povém, da sem bil goljufan in sem šel en sam krat, ne grem pa nikoli več ne. V tacih krajih je vselej nevarnost, ali v vodi konec storiti, ali pa sicer Boga razžaliti. In ne govorite mi več od plavanja

ako je to zoper voljo vaših staršev, ne smete več storiti, zakaj Bog kaznuje otroke, ki delajo zoper voljo očeta in matere.

Dominik je tako dal moder odgovor tem porodnim svetovalcem, sam pa se je ognil velike nevarnosti, v katero bi se bil pogreznil ter lahko napravil nepovračljivi zaklad neprecenljivo lepe nedolžnosti. In kolika bi bila to nesreča! Kako žalostni nasledki!

Poglavje V.

Obnašanje Dominikovo v šoli v Novem gradu d'Asti.

Tisti čas, ko je Dominik hodil v novograjsko šolo, se je jel posebno modriti v tem, kako se mu je obnašati do tovaršev. Če je vidil tovarša, ki je marljivo hodil v šolo, se rad učil, ki je svoje višji spoštoval, svoje reči dobro znal, naloge pridno izdeloval, ki je bil učitelj zadovoljen z njim; taki je bil precej njegov prijatelj. — Če je bil kateri razuzdan, prederzen in ošaben, če je nespodobno govoril ali klel: tacega se je Dominik ogibal kakor kuge. Tiste pa, ki so bili nekoliko nemarčni, je sicer pozdravljal, jim kaj postregel, kadar koli je bila k temu prilika, ni pa bil z njimi zaupljiv.

Dominikovo obnašanje v novograjski šoli je prelép zgled za vsacega šolskega mladenča, ki ima blage želje napredovati v vedah in bogoljubnosti.

Njegov učitelj gospod mašnik Allora pripoveduje, da je bil Dominik ves pohleven in silo ljubeznjiv, zmiraj enake volje. Vedno je bil enacega obnašanja v šoli in zunaj, v cerkvi in povsod, in sicer tacega obnašanja da je bilo učeniku vselej dobro pri sercu, če ga je pogledal, se nanj zmislil, ali z njim govoril. Učeniku je taki vtisljej sladko nadomestjenje za mnogi trud, ki ga ima velikrat zastonj v obdelovanji merzlih in neobčutljivih dečkov. Smem tedaj reči, pravi njegov učenik, da mladenček ni bil Savio *) le samo po imenu, temveč skazoval se je vedno tacega tudi v djanji, to je, v učenji, v pobožnosti, v družbi s tovarši in v vsakem djanji. Učil pa se je v šoli tako, da je bil naj prvi, in tega ni pripisovati le samo njegovi posebno dobri glavi, ampak tudi njegovi prav veliki ljubezni do učenja in do čednosti.

Poglavje VI.

Dominik v šoli v Mondonii. — Voljno preterpi hudo obrekovanje.

Znati je, kakor bi bila Božja previdnost tudi temu mladenčku hotla jasno pokazati, da ta svet je pravi kraj pregnanstva, kjer vedno popotvamo. Ali bolje: Bog je priložnost dal, da so se prelepe

*) Vediti je, da „Savio“ pomeni v laškem toliko kakor „moder“, razumen, pameten.

čednosti Dominikove po več krajih skazovale, kakor prijazne lučice svetile mnogoterim ljudém, in še zlasti otrokom, ki so tako potrebni lepih zgledov.

Ob koncu leta 1852 so se Dominikovi starši preselili iz Murialda v Mondonio, ki je majhen kraj ob novograjski meji. Kar so poprejšnji učenci hvale vrednega pripovedovali o Dominiku, to potrjuje tudi učenik tega kraja, gosp. Cugliero (beri Kuljero).

„Smem reči“, pravi ta gospod, „da dvajset lét, odkar dečke učim, nisem nikoli imel nobenega, kateri bi bil v pobožnosti Saviu enak. Bil je mlad v letih, ali razumen kakor popolnoma mož. . . Kadar sem ga v cerkvi gledal, sem se začudovaje silno zavzémal nad toliko zbranostjo duha pri dečku tako mladih lét. Večkrat sem djal sam pri sebi: Vidiš jo nedolžno dušico, kateri se odpirajo rajske sladkosti, in ki s svojim srcem prebiva pri angelih v nebesih.

Med posebnimi dogodki njegov učitelj to-le pripoveduje:

„Neki dan se je bila zgodila posebna napaka med mojimi rejenci. Reč je bila taka, da je bil zadolženec vreden iz šole izločen biti. Krivci prehitijo udarec, gredó k učeniku in se zedinijo vse zadolženje zvréči na dobrega Dominika. Nisem se mogel odmeniti in verjeti, da bi bil Dominik zmožen tako razberzdanost storiti; toda toživci so vedili obrekovanje tako verjetno storiti, da sem mógel verjeti. Stopim tedaj v šolo s pravično nejevoljo zarad stor-

jene napake, govorim o zadolženem sploh, potem se obrnem k Saviu, in mu rečem: in to napačnost da bi bil ti storil? ali bi ne bil vreden kar precej iz šole izgnan biti? Sreča za te, da je to prva taka, ki si mi jo napravil, sicer; stori, da bode tudi zadnja. Dominiku bi bilo treba le ene same besedice za opravičenje, in njegova nedolžnost bi bila spoznana. On pa je molčal: nagnil je glavo in ni več povzdignil oči, kakor delajo taki, ki se jim po pravici očita.

„Toda Bog brani nedolžne. Naslednji dan so bili razodeti pravi krivci in tako očitna Dominikova nedolžnost. Ves sem bil užaljen za očitanje zoper podtaknjenega krivca; vzamem ga na stran, in rečem mu: Dominik, zakaj mi nisi precej povedal, da si nedolžen? Dominik je odgovoril: zato, ker uni je že zadolžen zaradi drugih pregreškov, in bil bi morebiti spojen iz šole; za sebe sem pa upal, da mi bo prizaneseno, ker je bil prvi pogrešek, zavoljo kterega sem bil zatožen v šoli. Pa mislil sem tudi na našega Boga in Zveličarja, ki so ga po krivici obrekovali.

Molčal sem nato, ali vsi so se čudili nad Savijevo poterpežljivostjo, ki je vedil dobro za hudo povračati, ter bil pripravljen terpeti tudi hudo kazen v prid obrekovavca samega.“ Tako je pričal gospod Kuljero.

Poglavje VII.

Dominikova nova sreča in upanje za daljni nauk.

Dominikov učitelj leta 1854 pride v veliko mesto Torin in vodju v vstavu sv. Frančiška Salezija priporoči gojenca, ki je vreden po zmožnostih in čednostih, da bi ga sprejeli v to napravo. (Vstav sv. Frančiška Salezija pod vodstvom duhovna Janeza Boskota v Torinu je namreč naprava, ki sprejemlje revne in nesrečne ljudi vsake starosti, posebno pa ubožne mladenče, ki jih izučí za tisti stan, za kakoršnega imajo veselje in zmožnost. Ta naprava je pravi blagodar Božji na gornjem Laškem zlasti o sedanjem prekucijskem času.) Zagotovil je tedaj gospod Kuljero, ako sprejmejo Dominika, da bodo dobili mladenča, ki je drugi Alojzij. O začetku mesca vinotoka pelje gospod Bosko svoje mladenče nekoliko iz mesta na deželo. Veselje hoče napraviti ljubi mladini, zraven tega pa o tej priliki opraviti tudi počešenje v čast Marije Device roženske. Znano je namreč, da o začetku tega mesca se obhaja roženska (roženkranska) nedelja. Šli so v Murialdo in tudi Dominik je imel z očetom tje priti; tako je bilo dogovorjeno.

Pervega vinotoka zjutraj se gospod Boskoto približa mladeneč veselega pa spoštovalnega obraza. Sproži se med njima beseda:

— Kdo si ti?

— Dominik sem, o katerem so Vam govorili moj učenik gospod Kuljero, in prišla sva (z očetom) iz Mondoni-a.

Po kratkem pogovoru je gospod Bosko precej spoznal, da je Dominik mladeneč po Božjem duhu. Stermi, da je milost božja že tolike stopnje storila v tem mladem sercu. Dominik prosi, naj bi ga gospod seboj vzeli, da bo v Torinu študiral, in nadaljeva se pogovor:

— Bojím se, da tvoja šibkost bo zaderžek za študiranje.

— Ne bojte se tega, gospod; Bog, ki mi je dal do zdaj zdravje in milost, me bo podpiral tudi v prihodnje.

— Kadar pa se latinskih šol izučiš, kaj bi te potlej veselilo?

— Ako mi bo Bog dodelil toliko milost, goreče želim biti duhoven.

— Dobro; bom poskusil, če imaš dosti zmožnosti za učenje: vzemi te bukvice (bil je zvezek „katoliških beril,“ kakoršne gospod Bosko neprenehoma na svitlo daje), nauči se danes to-le stran, jutri pa zopet pridi mi to na pamet (iz glave) povedat.

Nato ga pusti gospod vodja na razvedrilo med svoje mladenče in začne se pogovarjati z njegovim očetom. Minulo je ne čez osem minut, kar se prismehljá Dominik, in reče: „Ako je drago, bom zdaj povedal to stran.“ In lejte! ne le da je vse po besedi prav dobro znal nalogo iz male knjižice,

temveč razumel je tudi jasno, kakošen pomen to ima.

Prav dobro; mu reče vodja, ti si prihital naučenje svoje naloge, in jest bom prihital z odgovorom. Naj bo; peljal te bom v Torin in od zdaj si štét med moje drage otročiče, začni tudi ti od zdaj Boga prositi, naj pomaga meni in tebi, da se spolni njegova sveta volja.

Dobri deček ni vedil, kako bi pokazal svoje veselje in se lepše zahvalil. Prime gospoda za roko, jo poljubuje in obljubi tako se obnašati, da se ne bodo nikoli imeli pritožiti čez njegovo obnašo.

Poglavje VIII.

Dominik v vstavu sv. Frančiška Salezija.

V vstavu je bilo Dominikovo življenje v začetku navadno in vsakdanje, pa vender kaj izgledno in posnemanja vredno za druge. Zakaj? Zato, ker se je natanko deržal reda in hišnih pravil, kakor so jih mladenči imeli. Učenja se je prijél z nategnjeno prizadevnostjo. Goreče je gledal, da ni tudi najmanjše dolžnosti zamudil. Pridige je z veseljem poslušal. V serce mu je bila vsajena resnica, da beseda Božja je človeku vodnica v nebesa; vsako vodilo, ki si ga je iz pridige posnel, si je torej nespremenljivo v spomin vtisnil. — (Taka natančnost je pač imenitna reč tudi za mladenče, ki nimajo

zapisanega hišnega reda, kakor po vstavih, modri in iznajdeni mladenči si red sami sebi naredé, ako ga od drugod nimajo. Red za molitev, za spoved in obhajilo, — red za sv. mašo, ki je pridni učenci tudi ob delavnikih ne opušajo, če ravno niso siljeni, — red za učenje, — red za oddih i. t. d., to je potrebna reč. Brez reda je zmešnjava; naj potrebníši in naj večí dolžnosti se lahko zanemarijo; na zadnje pride mladenec v zadrego s svojimi duhovnimi in časnimi opravili, zgubé se cele leta po šolah za časni napredek, in lahko tudi naj lepši čas mladosti za večnost brez sadú preteče. V kolike zmote, pogrške in tudi velike pregrehe zabrede mladenec, kateri s svojimi dušnimi opravili in dolžnostmi v lepem redu ne ostane!)

Dominik se je rad približal kakemu višemu ondotnega vstava, da se je bolj izuril v tem, kar se veleva, kaj tirja v tej napravi od mladenčev. Podučljiva posebno je tudi njegova obnaša do tovaršev. Z zapravljivimi, lenimi v dolžnostih, z nemarnimi v pobožnosti ni hotel nič opraviti imeti. Družil se je s tacimi, ki so dajali lepe zglede, ki so bili pridni, marljivi, od višjih hvaljeni.

Bližal se je praznik čistega spočetja Marije Device. Vodja je mladenče vsak večer z nekterimi besedami oserčeval, da naj si vsak prizadeva Mater brez madeža spodobno častiti. Posebno pa jim je to zaterdoval, da naj se ji vsak za pridobitev tistih milost priporoča, katerih naj bolj potrebuje.

Teklo je leto 1854, razglašenje neomadežanega spočetja. Tudi v tem vstavu se je vse storilo, da se ta slovesnost obhaja s spodobno častjó in z duhovnim pridom za mladenče. Savio je ves kopernel, ta čas svetó obhajati. Zapisal si je devet rožic, to je, devet djanj čednost, ki jih je hotel tisti čas posebno skazovati. Vsak dan je eno teh rožic po vabljeju vzdignil, da se je še prav posebno po nji ravnal. Pripravil se je in z veliko serčno radostjo je opravil dolgo ali vesoljno spoved, in z največi zbranostjo se je približal k Božji mizi.

V večer 8. grudna, kadar so bile dokončane cerkvene opravila, je na svèt svojega spovednika šel Dominik pred Mariin altar in je ponovil obljube pervega sv. Obhajila. Potem je veliko velikokrat ponavljal te-le besede: „Marija, tebi darujem svoje serce; stori, da bodem zmirom tvoji. Jezus in Marija, bodita vidva vselej moja prijatla, in priserčno prosim, storita raji da umerjem, kakor da bi me zadela nesreča le en sam greh storiti!“

Ker je tako si zvolil Marijo za pomočnico svoje pobožnosti, je postalo njegovo duhovno življenje tako spodbudljivo in sklenjeno s takimi djanji čednost, da je vodja pričel njegove lepe dela zapisovati, da bi jih ne pozabil. Torej so nadaljne pripovedovanja še posebnega spomina vredne.

Poglavje IX.

Učenje Dominikovo. — Njegova mirivnost.

Ako bi hotli popisovati njegovo šolsko obnašanje, bi bilo treba ponavljati, kar je že bilo rečeno. V vsem je bil kaj lep izgled drugim. V obleki in v ravnanji las ni bil nečimern, kakor je rado toliko mladenčev. Vender pa je bil vselej snažen v obleki, in če je bil tudi priprostega stanú, se je vedil obnašati priljudno in olikano. Tudi mladenči višjih stanov so se radi z njim družili, ne le zavoljo njegovega boljšega podučjenja in pobožnosti, ampak tudi zato, ker se je znal omikano in prijazno obnašati. Ako se je dalje namerilo, da je bil kateri učencev preveč šepetávast, ga je učenik posadil zraven Dominika, in le-ta ga je previdno iskal napraviti, da je bil tiho, da se je učil, in sploh svoje dolžnosti rad spolnoval.

V teku tega leta imamo zaznamnjati iz Dominikovega življenja djanje, ki je res junaško, in bi ga komej kdo taki mladosti pripisoval. Sperla sta se bila dva sošolca med seboj in s prepiranjem sta dognala do tolike razdraženosti, da sta se hotla maševati eden nad drugim. Že sta si nasproti stala zunaj na polji s kamenjem v rokah. Dominik urno med nju stopi, vzame iz njedrija mali križček, ki ga je nosil na vratu, ga z eno roko kviško povzdigne in reče določno: Vsak vaju naj oči vprè na ta

križ, potem naj na-me verže kamen in naj izreče te besede: Jezus Kristus je umerl nedolžen, odpustivši svojim križavcem; jest grešnik ga hočem pa razžaliti in se očitno maševati.

Nato gre, poklekne pred tistega, ki se je kazal naj huje razdražen in mu reče: najpred mene zadēni; debel kamen verzi na mojo glavo! Uni, ki ni pričakoval kaj takega, se je jel tresti. Ne, je djal, tega pa nikoli ne. Zoper tebe nimam nič, še branil bi te, ako bi ti kdo hotel kaj žalega storiti.

Dominik na te besede teče k drugemu in reče mu ravno te besede. Tudi ta je omamljen zderhtal rekoč, da je njegov prijatelj, ker mu nikoli ni kaj žalega storil.

Dominik zdaj vstane, resno in ginjeno reče: kako to, vidva bi bila pripravljena tudi v hudo nevarnost se podati, da bi mene branila, ki sem revna stvar; nista pa zmožna prizanesti si enega zmerjanja in zasmehovanja v šoli, da bi rešila svojo dušo, ki je stala kri Zveličarjevo, in katero hočeta pogubiti s tim grehom? Kadar to izreče, molči in še zmiraj križec derži kviško.

Taka ljubezen in serčnost je tovarša oba premagala. Rekel je eden, da je ves omečen, da mu merzlo gre po udih, in močno sram ga je, ker je tako dobremu Saviu dal priložnost naj poslednjih pomočkov se poprijeti, da je odvernil ta hudi sklep. Odpustil je nasprotniku in prosil Dominika, naj mu svetuje kakega pohlevnega in milega duhovna, ter se pojde spovedat. Tudi v tem je Dominik postregel;

„nektre dni potlej sem šel s svojim nasprotnikom vred k spovedi,“ je pravil eden unih maševavcev sam.

Pristaviti moram še to, da Dominik je že poprej vedil, koliko sovraštvo sta imela mladenča med seboj, in ju je pogovarjal, tudi obema pisma pisal, da naj odjenjata od jeze in maševanja, ker to je zoper pamet in zapovedi Božje. Žugal je tudi, da ju bo naznanil višjim in staršem; pa vse zastonj. Djanje Dominikovo kaže, kako silo je njega peklo in terpinčilo, da sta tovarša, verh vsega tega že večji od njega, v toliki nevarnosti, in pisavec pravi, da mu je Bog v misel dal ta pomoček, s katerim ju je utolažil.

Hoja v šolo, za mladenče, ki prihajajo s kmetov v mesto, je dostikrat nevarna; za našega Dominika pa je bila taka pot kakor vaja v čednostih, ker povsod je kaj dobrega storil, ali pa kaj napčnega odvrčal. Deržal se je stanovitno povelj svojih višjih, in po poti ni ne gledal ne poslušal reči, ki se keršanskemu mladenču ne spodobijo. Če je kateri tovaršev po poti postajal, se nespametno sem ter tje dervil, kamne lučal, ali v prepovedane kraje hodil, se Dominik ni z njim pajdašil. Bil je neki dan vabljen na sprehod brez privoljenja; drugi pot so mu svetovali, naj pusti šolo, da se grejo kratkočasit: Dominik je vse odrekel. Moj naj lepši kratkočas mi je spolnovanje mojih dolžnost, jim je odgovoril, in ako ste mi vi prijatli, mi morate svetovati, da naj jih zvesto spolnujem, nikoli pa ne,

da bi jih zanemarjal. Imel pa je tudi nekatere prijatelje, ki so ga nadlegovali in ga že res enkrat skoraj v zanjke spravili. Že se je bil odmenil z njimi iti in tisti dan šolo opustiti. Ko je pa nekoliko poti z njimi šel, se spomni, da je hudoben svet poslušal, vest ga začne peči in reče nesrečnim svetovalcem: Dragi moji, dolžnost me veže v šolo iti, in šel bom; naša reč je zoperna Bogu in našim višjim. Žal mi je, da sem to storil; ako mi boste še kterikrat kaj takega svetovali, ne bote več moji prijatli.

Mladenči so sprejeli opomin svojega prijatla, so šli z njim vred v šolo, in v prihodnje ga niso več odvrčevali od njegovih dolžnost. Ob koncu leta je bil s čedno obnašo in stanovitno pridnostjo vreden, da so ga postavili med naj perve v njegovem razredu. Bil je v tako imenovanem drugem letniku, ker se je že poprej nekoliko učil latinščine. Ali v začetku tretjega leta je zdravje Dominikovo nekoliko bolj jelo pešati, torej so mu dopustili, da ni hodil v očitne šole, temuč se je učil zasebno domá v vstavu, kjer se je zamogel imeti zanj potrebni ozir v počitku, v učenji, v kratkočasih. Pervo leto retorike ali govorništva se je kazalo z zdravjem bolje in hodil se je učiti k profesorju Mateju Piko-tu. Slišal je ta gospod že večkrat pripovedovati o Saviu in njegovih lepih lastnostih in sprejel ga je zastonj v svojo šolo, ki velja za eno izmed naj boljših poterjenih šol v unem mestu.

Veliko spodbudljivega je Savio storil in govoril, ko se je učil tretje leto gramatike in prvo leto retorike (govorništva), kakor imajo po Italijanskem šole razdeljene. Naznаноvalo se bode naslednjič zlasti o njegovem velikanskem sklepu svoje življenje posvečevati.

Poglavje X.

Dominik hoče sveto živeti.

Bil je Dominik v vstavu sv. Frančiška že šest mescev, kar sliši o neki priliki pridigo, kako lahko se človek posvečuje in posveti. Zlasti tri misli je pojasnoval govornik, ktere so Dominika globoko ginite, to je: Bog tako hoče, da se vsi posvetimo; to je lahko doseči; veliko plačilo mu je pripravljeno v nebesih, kdor se posveti. Kakor žarek, tako je Dominiku ta govor v serce šinil in vsega je vnel z ljubeznijo do Boga. Bil je nekatere dni potem manj vesel kakor navadno. To so spazili njegovi tovarši, pa tudi njegov prednik, kateri ga je prašal, če mu je kaj hudo. „Ne“; je odgovoril, — „nekaj dobro mi je.“ — „Kaj hočeš s tim reči?“ — „Hočem reči, da čutim želje in kopernenje posvetiti se; nisem mislil, da bi se mogel s tako lahkoto posvetiti: zdaj, pa ko sem spoznal, da človek zamore vesel in vender svetnik biti, imam terdno voljo in sila me žene posvetiti se. Povejte mi tedaj, kako se mi je obnašati, da to delo pričnem?“

Njegov višji mu pohvali ta sklep, opominja ga pa, da naj se ne podá v kak nepokoj, ker v zbe-ganem duhu ne govori glas Gospodov. Priporočuje mu velikoveč pred vsim stanovitno in zmerno veselo serce; svetuje, naj bo neprejenljiv v spolnovanji svojih dolžnost, v pobožnosti in v učenji. Tudi mu je pri-poročil, da naj se vdeležuje razvedril in poštenih kratkočasov, ki so jih imeli njegovi tovarši pod potrebnim nadzorstvom.

Neki dan mu obljubi njegov prednik darilo, ki si ga ima sam izvoliti. Darilo, ki ga prosim, je to, da me storite svetega — je kar hitro odgo-voril. . . . Bog hoče, da naj bom svet, in jest moram taki biti.

O neki priliki je vodja hotel mladenčem po-sebno ljubezen skazati, in privoli jim, naj vsak na listek zapiše, kaj bi rad, in spolnilo se jim bode, kar bo le moč. Mislite si lahko, kako smešnih in čudnih prošenj so pisali ti in uni. Savio vzame kosček papirja in zapiše samo te-le besede: „Prosim, rešite mi dušo in storite, da se posvetím.“

V tej gorečnosti za posvečevanje svojega živ-ljenja je tudi želel marsiktere ojstre pokorila oprav-ljati, kar mu pa ni bilo od njegovega vodja dovoljeno, ker se ni zlagalo z njegovo mladostjo in z njego-vimi opravili.

Poglavje XI.

Dominikova gorečnost za zveličanje duš.

Da bi Dominik sam svetost dosegel, se mu je zlasti svetovalo, da naj si prizadeva družih za Boga pridobiti. Ni ga namreč kmali lepšega in svetejšega opravila na svetu, kakor pomagati k zveličanju duš, za kar je Jezus Kristus vso svojo kri prelil. Dominik je to jasno spoznal in rekel je večkrat: Ko bi jest mogel pridobiti za Boga vse svoje tovarše, to bi bil srečen! Pa tudi res ni opustil nobene priložnosti, kjer je le mogel komu dobrih svetov dati, ali opomniti ga, če je kdo kaj rekel ali storil zoper svete zapovedi Božje.

Veliko grozo mu je delalo preklinovanje, ki ga je slišal od družih, in to je zelo škodovalo celo njegovemu zdravju. Enako hudo ga je bolelo, če je kdo Božje ime nemarno imenoval. Ako je kterikrat po potih, po mestu ali drugje slišal enako besedo, je precej z glavo kinil in izrekel s pobožnim srcem: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Neki dan gre po tergu, in tovarš ga vidi, da se odkrije in neke besede izreče. Kaj počenjaš? kaj praviš? ga praša tovarš. . . Ali nisi slišal? Uni-le voznik je Božje ime po nemarnem izrekel, odgovori Dominik. Ako bi bil mislil, da bo pomagalo, bil bi k njemu tekel in ga opomnil, da naj nikar nikoli več tako. Bal sem se pa, da bi ga zdražil še k

hujšim besedam; ostanem torej pri tem, da sem vzел klobuk z glave in rekel: „hvaljen bodi Jezus Kristus.“ To pa zato, da bi nekoliko malo popravil krivico, ki se je zgodila sv. imenu Božjemu.

Čudil se je tovarš takemu obnašanju in taki serčnosti, ter večkrat to pripoveduje prijatlu na čast in v spodbudo tovaršem.

Neki dan gre iz šole in sliši nekoga, že malo bolj odrašenega, ki je strašno preklinovanje izrekel. Dominik se ves strese; v sercu Bogú čast in hvalo daje, potem stori nekaj, kar je res čudno. S posebno postavnostjo teče proti nespremišljenemu preklinjevcu in ga praša, če mu vé povedati za vstav sv. Franciška Salezijana. Pri nebeški priljudnosti Dominikovi se razdivjani človek kar hitro vmiri, in odgovori mu: žal mi je, ne vém, ljubi fantek!

Oh! če tega ne veste, bi mi lahko nekaj drugega storili.

Prav rad, le povej!

Dominik se mu približa, kolikor najbolj more k ušesu in pristavi tiho, da bi drugi ne razumeli: veliko prijaznost mi boste storili, ako bodete v svoji jezi izrekli druge besede in ne skrunili svetega imena Božjega. —

Dobro; reče uni ves stermeč in začuden; dobro, imaš prav! To je preklicana pregreha, ki jo moram premagati, stavi kar stane.

Zgodí se neki dan, da se deček kacih devet lét tam blizo vrát spopade s tovaršem, in v prepiru izblekne prečešeno ime Jezusa Kristusa. Če-

ravno Dominik pri tacih besedah čuti v sercu pravično nejevoljo, vendar mirno gre med oba prepirljivca in ju vpokojí. Potem reče tistemu, ki je bil Božje ime nemarno izrekel: pojdi z menoj, boš zadovoljen. Njegova pohlevnost mladenča nagne, da privoli. Prime ga za roko, ga pelje v cerkev pred altar, zraven sebe na kolena spravi in mu reče: prosi Boga za odpušanje, ki si ga razžalil, imenuje ga nemarno. Ko pa deček ni znal moliti ske-sanja (obžalovanja), ga je on z njim molil. Nato je pristavil: Govôri z menoj te-le besede, da popraviš Jezusu Kristusu storjeno krivico: „Hvaljen bodi Jezus Kristus, njegovo sveto in prečešeno ime bodi vselej hvaljeno!“

Dominik si je zares prizadeval za svetost. Bral je pred drugim rad življenje tistih svetnikov, ki so posebno delali za zveličanje duš. Z veseljem je govoril o misijonarjih, ki po daljnih deželah delajo za blagor duš. Ker pa ni imel družega, s čimur bi misijonarje podpiral, je vsak dan nekaj molil, in najmanj enkrat na teden zanje sv. Obhajilo daroval. Velikrat je sklical: Koliko duš čaka naše pomoči na Angleškem! oh, ko bi imel moč in zmožnost, kar šel bi in vse bi z oznanovanjem in dobrim zgledom hotel pridobiti za Boga.“ (Tudi pri vas bi za vero goreči mladenči lahko klicali: Oh, koliko duš, koliko naših bratov po rodu čaka naše pomoči na Bulgarskem, na Ruskem in drugod! Ko bi bil že za to zmožen, ko bi mi bila prilika dana, precej bi šel jih učít

Dalje sledi v drugem zvezku.

VABILO

do prijatlov in prijatlic ubozih.

Namen katoliške družbe za Kranjsko je med drugim tudi ta, da skazuje dela keršanske ljubezni. Poseben odsek v naši družbi oskerbljuje to hvale vredno delo s pomočjo mnogih gospej in gospodičin, ki so se dobrodelnemu odseku kot delavni udje pridružile. Z nevtrudljivo gorečnostjo, kakoršno le prava keršanska ljubezen izbuja, reveže po hišah obiskujejo, zanje nabirajo darila: denara, živeža, ponošene obleke i. t. d., in pri sejah, ki so vsaki drugi četrtek v katoliški bukvarnici, o stanu revežev poročajo in z odsekom vred določijo, koliko ali kaj naj se ti ali uni osebi ali celi družini podeli.

Razun tega, da je dobrodelni odsek s pomočjo gospej in gospodičin o božiči 50 dečkom in 52 deklicam preskerbel vso obleko in v ta namen nabral in izdal okoli 600 gold., je v dveh mesecih (odkar si je stavil nalogo ubožne družine podpirati, zlasti ki niso po zanikernosti v revšino prišle) v ta namen nabral in razdelil že okoli 200 gold. in mnogoterih oblačil. Mnogim družinam, ki so se po zakotjih potikale, je preskerbel in plačal stanovanje, drugim potrebno obleko, nekterim vsakdanjega živeža i. t. d.

Koliko revežem bi se še le pomagalo, ako bi se tega dela še obilniše vdeleževali! Nekaj ljudi ne more vsemu kaj. Kdor ima tedaj za reveže serce, naj podpira to početje. Darove, naj bodo denarji, ali živež ali obleka, hvaležno prejema predsednik katoliške družbe gosp. grof Wurmbrand, ali gosp. stolni kaplan Karol Klun, ali bukvovez gosp. Gerber.

Zlasti pa vabimo častite ljubljanske gospé in gospodične, katerih usmiljeno serce že od nekdej sloví, naj kot delavni udje pristopijo k dobrodelnemu odseku.

Ni ravno treba zato, da bi bile v katoliško družbo vpisane; vsakdo se nam smé pridružiti, kdor hoče in more za reveže kaj storiti. Nas ne vodi nobena sebična misel, ampak le želja pomagati revnim družinam, katerih je obilno v Ljubljani. Vljudno Vas tedaj vabimo, pridite k pogovorom, ktere imamo o tej zadevi vsaki drugi četrtek popoldne ob treh v katoliški bukvarnici (gosposke ulice, Gerlicitova hiša, št. 214, 2. nadstropje). Meseca julija se snidemo 14. in 28., potem pa 11. in 25. avgusta i. t. d.